

Vannregion **Rogaland**

ÅRSRAPPORT 2024

DALANE VANNOMRÅDE

Foto: Brynjobekken, Hellelandsvassdraget, Eigersund kommune, av Jonathan Bjørklund

INNHold

Årsrapport 2024	1
Dalane vannområde	1
1 Om Dalane vannområde	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Formål	5
1.3 Regional plan for vannforvaltning i Rogaland	6
1.4 Tilstandsstatus.....	6
1.4.1 Økologisk tilstand	6
1.4.2 Hovedpåvirkninger på vannforekomstene i Dalane vannområde	7
2 Møtevirksomhet og aktiviteter i gruppene	10
2.1 Organisering av Dalane vannområde	10
2.2 Møteaktivitet.....	10
2.3 Vannområdeutvalget.....	11
2.4 Arbeidsgruppen.....	11
2.5 Vannområdekoordinator.....	12
3 Dalane vannområde 2024	13
3.1 Status for aktivitetsmål	13
3.2 Økt Kunnskapsgrunnlag.....	16
3.2.1 Gytefisktelling i Sokndalsvassdraget	16
3.2.2 Tiltaksbeskrivelse for utforming av nytt løp i Liabekken, Bjerkreimsvassdraget	16
3.2.3 Overvåkning av utvalgte lokaliteter i Lund kommune 2024	17
3.2.4 El-fiske i Slevelandsåna/Litlåna i Hellelandsvassdraget	17
3.3 Tiltak i Dalane Vannområde i 2024	18
3.3.1 Avbøtende tiltak i inntaksdam til Svanedal kraftverk i Hellelandsvassdraget, Eigersund kommune	18
3.3.2 Restaurering av steinharbekken i Lygre, Eigersund kommune	18
3.3.3 Gytegrusutlegg i Idlå på Hegelstad i Bjerkreimsvassdraget, Bjerkreim kommune	20
3.3.4 Restaurering av Litlå del 2 i Bjerkreimsvassdraget, Bjerkreim kommune.....	21
3.3.5 Utlegg av tromlet kalkstein i Åna Sira, Sokndal kommune	23
3.3.6 Revegetering av Risholmen i Bjerkreimsvassdraget, Bjerkreim kommune.....	23
3.3.7 Fjerning av finsediment i Ålgårdselva i Sokndalsvassdraget, Sokndal kommune	24

3.3.8	Restaurering av Sirebekken i Sokndalsvassdraget, Sokndal kommune	25
3.3.9	Flytting av elvemusling i Brynjobekken i Hellelandsvassdraget, Eigersund kommune	26
3.3.10	Restaurering av bekk på Leidland, Eigersund kommune	26
3.4	Opprettelse av Fagråd for Hellelandsvassdraget	27
3.5	Dalane vannområde i media i 2024.....	27
3.5.1	Hellelandsvassdraget i fokus i pH-status 3/24	27
3.5.2	Nrk setter søkelys på Hellelandsvassdraget.....	28
3.5.3	Hellelandsvassdraget også aktuelt i Dalane Tidende.....	29
4	Økonomi.....	30
4.1	Prosjekt i 2024.....	30
4.2	Oppstartsmidler	32

1 OM DALANE VANNOMRÅDE

1.1 BAKGRUNN

Dalane vannområde ble etablert i 2010 som en del av Norges gjennomføring av EUs vannrammedirektiv, forankret i den nasjonale forskriften fra 2007. Vannområdet omfatter kommunene Eigersund, Bjerkreim, Sokndal og Lund, samt mindre deler av Gjesdal, Sirdal og Hå kommuner. Avgrensningen følger ikke kommunegrenser, men er basert på nedbørsfelt, med et samlet areal på 1 724 km².

De største vassdragene i området er Bjerkreimselva, Sokndalselva og Hellelandselva, mens det største fjordsystemet ligger ved Egersund havn. I tillegg finnes flere mindre fjorder, hvor Jøssingfjord og Rekefjord er de mest betydelige.

Fra januar 2023 har Dalane vannområde også ansvar for alle vannforekomster i Sokndal og Lund kommune, som følge av et samarbeid med Agder vannregion.

Figur 1: Kart over Dalane vannområde.

Generell informasjon

VANNREGION	Rogaland
VANNREGIONKOORDINATOR	Rogaland FK
AREAL	1723.93 km ²

Registrerte vannforekomster

VANNKATEGORI	ANTALL	SMVF	STØRRELSE
Kyst	16	0	165 km ²
Grunnvann	6	0	13 km ²
Innsjø	85	17	0 km ²
Elv	202	22	2332 km ²
Totalt antall vannforekomster	309	39	

Figur 2: Nøkkeltall for Dalane vannområde (ref. vann-nett.no; april 2024).

1.2 FORMÅL

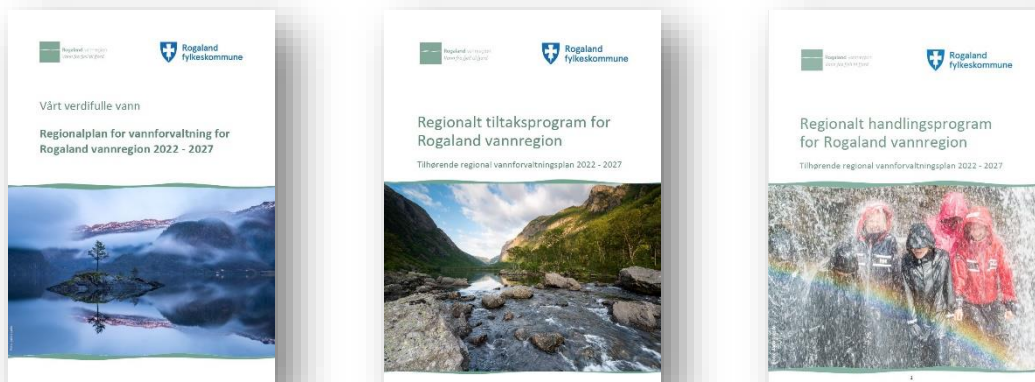
I samsvar med vannforskriften er hovedmålet for vannområdet å sikre en helhetlig beskyttelse og bærekraftig forvaltning av vannforekomstene (§1 i vannforskriften). Dette innebærer å forhindre forringelse av vannkvaliteten og, der det er nødvendig, gjennomføre forbedringer for å oppnå god økologisk og kjemisk tilstand. For å lykkes kreves tett samarbeid mellom ulike sektorer og myndigheter, samt målrettet prioritering av tiltak og virkemidler.

Vannforskriften har følgende overordnede mål:

- Oppnå god økologisk tilstand og godt vannmiljø.
- Styrke kunnskapsgrunnlaget.
- Fastsette miljømål for ulike vannforekomster, inkludert elver, bekker, innsjøer, brakkvann, fjorder og kystvann.
- Utarbeide en sektorovergripende regional plan med tilhørende tiltaksprogram.
- Sikre en helhetlig og bærekraftig bruk av vannforekomstene.

1.3 REGIONAL PLAN FOR VANNFORVALTNING I ROGALAND

Den regionale vannforvaltningsplanen for Rogaland vannregion ble godkjent av departementene og lansert høsten 2022. Planen, som inkluderer tilhørende tiltaksprogram og handlingsprogram, gjelder for perioden 2022–2027 og er tilgjengelig på Rogaland fylkeskommunes nettsider.

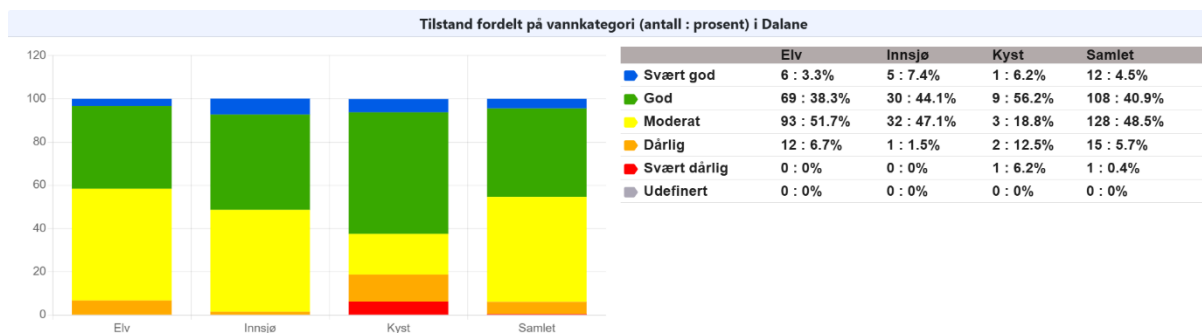
De vedtatte vannforvaltningsplanene skal være retningsgivende for arbeidet med å forbedre vannkvaliteten i Dalane. Formålet med planen er å gi en helhetlig oversikt over hvordan vannmiljøet og vannressursene i regionen skal forvaltes på lang sikt. Planen skal legge til rette for koordinering og samordning av vannforvaltning og arealbruk på tvers av sektorer, kommuner og fylkesgrenser.

I tråd med vannforskriften skal vannforvaltningen sikre at vannmiljøet beskyttes mot forringelse, samtidig som det arbeides for å forbedre og gjenopprette miljøtilstanden der det er nødvendig.

1.4 TILSTANDSSTATUS

1.4.1 ØKOLOGISK TILSTAND

I Dalane er det totalt 264 vannforekomster fordelt på kystvann, innsjøer, elver og grunnvann. For at en vannforekomst skal nå miljømålet etter vannforskriften må den ha minst god økologisk tilstand. Av alle de naturlige vannforekomstene er 45 % vurdert til å ha en tilfredsstillende økologisk tilstand, hvor 4,5 % klassifiseres som «Svært god» og 40,9 % som «God». De resterende 55 % oppnår ikke miljømålet og er kategorisert som «Moderat» (48,5 %), «Dårlig» (5,7 %) eller «Svært dårlig» (0,4 %). For disse vannforekomstene er fristen for oppnåelse av miljømålet utsatt til enten 2027 eller 2033. Statistikken inkluderer ikke vannforekomster som tilhører Agder vannregion. Opplysningene er hentet fra Vann-nett per 12. februar 2025.

Figur 3: Oversikt over økologisk tilstand fordelt på vannkategori i antall prosent i Dalane.

1.4.2 HOVEDPÅVIRKNINGER PÅ VANNFOREKOMSTENE I DALANE VANNOMRÅDE

Navn	1	2	3	4	5
Jæren	Jordbruk	Avløpsvann	Urban utvikling	Langtransportert forurensning	Vannkraft
Dalane	Langtransportert forurensning	Vannkraft	Industri	Jordbruk	Avløpsvann
Ryfylke	Vannkraft	Langtransportert forurensning	Jordbruk	Fiskeri og akvakultur	Flomvern
Haugaland	Jordbruk	Avløpsvann	Urban utvikling	Langtransportert forurensning	Industri

	Påvirkninger i mer enn 10 % av vannforekomstene (basert på antall)
	Påvirkninger i mellom 5 % og 10 % av vannforekomstene er vist med oransje
	Påvirkninger i mindre enn 5 % av vannforekomstene

Figur 4: Oversikt over de største påvirkningene til vannområdene i Rogaland.

Sur nedbør (langtransportert forurensning)

Sur nedbør er fortsatt den største miljøpåvirkningen på planter og fisk i norske vassdrag, og utgjør en betydelig utfordring i Dalane vannområde. For å motvirke effektene brukes det årlig 70–80 millioner kroner på kalking i Norge. De siste årene har forbedret forsuringssituasjon og budsjettkutt ført til en gradvis reduksjon i innsjøkalking, noe som også har medført avvikling av kalking i flere innsjøer i Dalane.

I Dalane vannområde er Sokndalsvassdraget og Bjerkreimsvassdraget en del av kalkingsovervåkingen i Rogaland. Kalking gjennomføres både med kalkdoserere og ved innsjøkalking fra helikopter. I Sokndalsvassdraget finnes det doserere i Bakkaåna (Løtoft) og Rosslandsåna, og i juni 2023 ble en ny doserere åpnet oppstrøms Litlåna på Mydland. I Bjerkreimsvassdraget er det installert to kalkdoserere, en i Bjordal og en i Malmei, mens enkelte innsjøer i vassdraget kalkes med helikopter.

Hellelandsvassdraget har vært gjenstand for overvåking over flere sesonger, hvor målinger viser økende surhet i de øvre delene av vassdraget. Dersom den anadrome strekningen utvides, kan det bli aktuelt å vurdere kalking også her.

Vannkraftregulering

I 2013 gjennomførte Miljødirektoratet og NVE en faglig utredning av flere vannkraftkonsesjoner med potensial for revisjon innen 2022. Hellelandsvassdraget ble identifisert som et av vassdragene NVE har prioritert for revisjon.

Utredningen omfatter kraftverkene Øgreyfoss og Svanedal. For Øgreyfoss foreslås tiltak som miljøtilpasset driftsvannføring og mulig slipp av minstevannføring i Slevelandsåna/Litlåna, særlig i opp- og nedvandringsperioder for anadrom fisk. Svanedal kraftverk opererer uten konsesjon, og NVE anbefaler at det vurderes innkalling til konsesjonsbehandling i henhold til paragraf 66 i vannressursloven. I tillegg foreslås tiltak for å redusere dødelighet og skade på fisk. Statsforvalteren i Rogaland sendte i 2021 en formell anmodning om innkalling av Svanedal kraftverk til konsesjonsbehandling.

Høsten 2024 startet Norconsult og NORCE arbeidet med en miljødesignplan for Hellelandsvassdraget i regi av Dalane Kraft. Norconsult har hovedansvar for tekniske løsninger for fiskevandring, mens NORCE har hovedansvar for miljødesigndelen. Arbeidet skal slutføres sommeren 2025.

Industri

Industriens påvirkning på vannforekomstene skyldes blant annet punktutslipp fra industrivirksomheter, forurensede områder og nedlagte industriområder, diffus avrenning av industrislam, samt vannuttak eller overføring for industriell bruk. Miljødirektoratet har ansvaret som forurensningsmyndighet for industrien. Det er avgjørende at utslippsdata holder høy kvalitet, og bedrifter er forpliktet til å rapportere alle utslippskomponenter med miljømessig betydning – også de som ikke er spesifikt regulert i utslippstillatelsene. Disse dataene benyttes av myndighetene for å overvåke og sikre at bedriftene overholder kravene fastsatt i forurensningsloven.

Historiske utslipp fra industrien og gamle avfallsdeponier utgjør fortsatt en vesentlig kilde til forurensning i grunnen. Selv om det har vært omfattende opprydding, oppdages det stadig nye områder med forurenset grunn som krever videre tiltak. I 2024 startet Dalane vannområde, i samarbeid med Titania og Sokndal elveeierlag, en opprydding av sedimenter fra Sandbekk, Titanias gamle deponi.

Jordbruk

Jordbruksdrift fører til økt avrenning av næringsstoffer og organisk materiale, samt større tap av jordpartikler sammenlignet med skog og utmark. Denne avrenningen er den største forurensningskilden fra landbruket og kan bidra til forhøyet næringsstofftilførsel, algeoppblomstring og tilslamming av elver og bekker. Dette påvirker leveområdene og oppvekstvilkårene for fisk og andre arter i vassdragene. I tillegg kan plantevernmidler fra jordbruket havne i vannmiljøet, med varierende grad av giftighet og konsekvenser for økosystemet.

For å redusere denne påvirkningen er det viktig med miljøvennlige tiltak som bærekraftig gjødselspredning, ugjødslede kantsoner, kantvegetasjon, etablering av rensedam og andre avbøtende tiltak. I tillegg er informasjons- og motivasjonsarbeid avgjørende for å engasjere landbruksnæringen i vannforvaltningsarbeidet. De statlige tilskuddsordningene SMIL (Spesielle miljøtiltak i jordbruket) og RMP (Regionale miljøprogram) spiller en sentral rolle i å støtte og finansiere slike tiltak.

Avløpsvann

Økende befolkning og utbygging har gjort avløpsvann til en av de største påvirkningsfaktorene for redusert vannkvalitet i regionen. Kilder til forurensning inkluderer punktutslipp fra renseanlegg, kommunalt avløpsvann som ikke renses, utslipp fra regnvannsoverløp samt diffus avrenning fra spredt bebyggelse, hytter og lekkasjer fra spillvannnett. Sanitært avløpsvann kan inneholde bakterier, virus, legemiddelrester og miljøgifter, i tillegg til næringsstoffer som fosfor, nitrogen og organisk materiale, som kan bidra til overgjødning og svekket vannkvalitet.

Kommunene har en nøkkelrolle i arbeidet med å begrense denne forurensningen og er gjennom forurensningsloven pålagt ansvar for å beskytte miljøet og redusere belastningen fra avløpshåndtering. Dette inkluderer oppgradering av avløpsinfrastruktur, strengere krav til rensing og tiltak for å forhindre lekkasjer og uønskede utslipp.

Annet

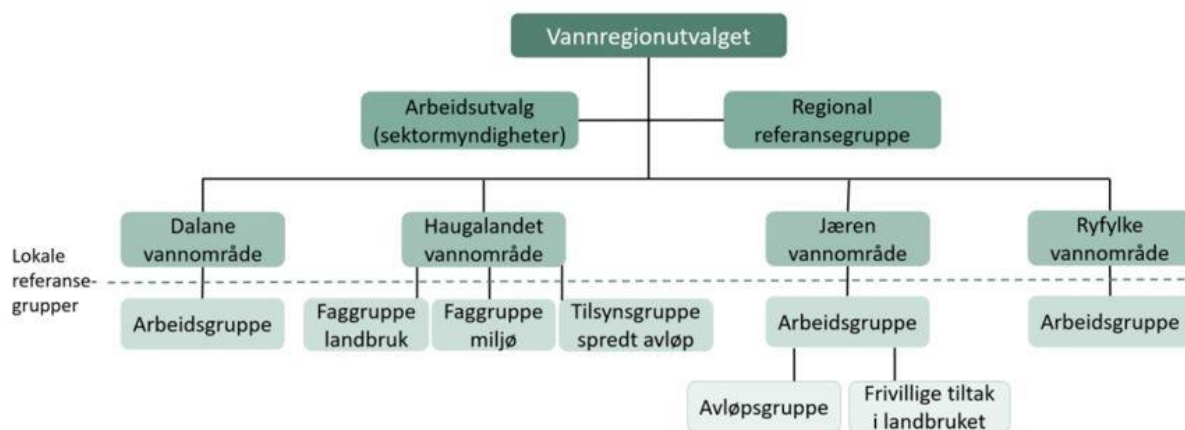
Andre viktige påvirkningsfaktorer inkluderer spredning av fremmede skadelige arter, flomforebyggingstiltak, urbanisering, påvirkning fra fiskeri og akvakultur, forurenset sjøbunn samt forsøpling, inkludert både makro- og mikroplast i naturen.

For en detaljert oversikt over påvirkningene på de ulike vannforekomstene i Dalane, kan du se faktaarket i Vann-nett.no.

2 MØTEVIRKSOMHET OG AKTIVITETER I GRUPPENE

2.1 ORGANISERING AV DALANE VANNOMRÅDE

Dalane vannområde er organisert med en vannområdekoordinator, et vannområdeutvalg og en arbeidsgruppe som er aktive samarbeidsorgan for lokale og regionale myndigheter og andre interessenter i vannområde. Utvalget skal i samarbeid med koordinator og arbeidsgruppen jobbe for å forbedre vannkvaliteten i Dalane.

Figur 5: Organisering av Rogaland vannregion. Organiseringen i Dalane vannområde videreføres som tidligere år. Derimot vil den vedtatte avviklingen av ordningen Frivillige tiltak i landbruket i Haugaland vannområde fra 2024, medføre endringer i organiseringen fra 2025.

2.2 MØTEAKTIVITET

Gruppe:	Antall møter:
Dalane vannområdeutvalg	2
Arbeidsgruppen	2

Vannområdeutvalget i Dalane har avholdt to møter i 2024, og arbeidsgruppa har hatt to møter, hvorav ett var et fellesmøte.

I tillegg til flere digitale konferanser og webinarer har vannkoordinator deltatt på en rekke seminarer og faglige samlinger gjennom året. I april presenterte koordinator arbeidet til vannområdene i vannregion Rogaland for Direktorsgruppen og den nasjonale arbeidsgruppen for vannforvaltning i Oslo. I mai deltok koordinator på et 10-studiepoengskurs i restaureringsøkologi ved NMBU i Ås, der eksamen ble bestått i desember. Senere på året gikk turen til Kristiansand i september for det nasjonale vannområdeseminalet, og deretter deltakelse på det nasjonale restaureringsseminaret i Sandnes i oktober.

2.3 VANNOMRÅDEUTVALGET

Vannområdeutvalget fungerer som styringsgruppen for Dalane vannområde og har det overordnede ansvaret for å lede og koordinere arbeidet. Utvalget sikrer nødvendig politisk avklaring og fastsetter de årlige rammene for aktivitetene. Politisk oppnevnte representanter fra kommunene og fylkeskommunen har stemmerett, mens Statsforvalteren og Rogaland fylkeskommune deltar som observatører. Vannområdekoordinator fungerer som sekretær og koordinator for utvalget. Vannområdeutvalget ble konstituert i juni 2020, og nye representanter for perioden 2024–2027 ble valgt høsten 2023. Ny leder for Dalane vannområdeutvalg er ordfører Gro Helleland fra Lund kommune.

Oversikt Dalane vannområdeutvalg 2024:

Organisasjon:	Representant:	Vara:
Lund kommune	Gro Helleland (Leder)	René Mynthe Eik
Bjerkreim kommune	Olinn Herikstad (Nestleder)	Tollef Gjedrem
Eigersund kommune	Sven-Erik Hetland	Roald Eie
Sokndal kommune	Tone K. Mydland	Kjell Ivar Nesvåg
Rogaland fylkeskommune	Arnt Olav Sivertsen	Frode Waldemar
Rogaland fylkeskommune	Anneli Vatshaug Jenssen	
Statsforvalteren i Rogaland	Ørjan Simonsen	
Vannområdekoordinator	Trine Salvesen Røyneberg	

2.4 ARBEIDSGRUPPEN

Arbeidsgruppen består av administrative representanter fra hver av kommunene i vannområdet, samt Statsforvalteren (landbruk og miljø), vannkoordinator og Rogaland fylkeskommune ved behov. Gruppen forbereder saker til vannområdeutvalget og diskuterer felles utfordringer, fremdrift i gjennomføring av tiltak og andre oppgaver på vannområdenivå. Møtene fungerer også som en arena for erfaringsutveksling og dialog mellom kommunene. Arbeidsgruppen ble konstituert høsten 2020 etter vedtak i Dalane vannområdeutvalg i september samme år.

Oversikt over medlemmer i arbeidsgruppen til Dalane vannområde i 2024:

Organisasjon:	Representant:
Eigersund kommune	Steinar Nordvoll/Anne Mette Laurendz
Bjerkreim kommune	Svein Olav Tengedal
Sokndal kommune	Jan-Ove Grastveit
Lund kommune	Anne Mette Laurendz/Sverre Thele
Statsforvalteren i Rogaland	Ørjan Simonsen (Miljø)
Statsforvalteren i Rogaland	Tonje Rostad Solhus (Landbruk)
Vannområdekoordinator	Trine Salvesen Røyneberg

2.5 VANNOMRÅDEKOORDINATOR

Trine Salvesen Røyneberg er vannområdekoordinator og daglig leder for Dalane vannområde. Stillingen, som opprinnelig var en prosjektstilling fra 2. juni 2020, ble fra 1. juli 2022 omgjort til en 100 % fast ansettelse. Finansieringen skjer gjennom et spleiselag mellom kommunene og Rogaland fylkeskommune.

Vannkoordinator er ansatt i Eigersund kommune med kontorsted i Egersund, men har ansvar for alle vannforekomster i Dalane-kommunene. Fra 1. juli 2022 ble ansvarsområdet utvidet til også å omfatte alle vannforekomster i Lund og Sokndal, etter at oppgavene tidligere var fordelt mellom Dalane vannområde og Sira-Kvina vannområde. Vannkoordinator har også sekretariatsfunksjon i både vannområdeutvalget og arbeidsgruppen i Dalane vannområde.

3 DALANE VANNOMRÅDE 2024

3.1 STATUS FOR AKTIVITETSMÅL

Aktivitetsmål utført i 2024 er listet opp i tabellen under.

Aktivitetsmål	Status
Økt kunnskapsgrunnlag	Kartfesting av <i>alle</i> sjøørretbekker i Dalane. Fellesprosjekt for Rogaland. Samarbeid med bl.a. NJFF, Statsforvalteren, Fylkeskommune og kommuner. Egen styringsgruppe og arbeidsgruppe. Vannkoordinator Lokale JFF Pågående arbeid
Faglig habitatkartlegging av sjøørretbekker i Dalane 2024.	Ikke gjennomført. Årsak: Ikke mottatt tilstrekkelig med tilskuddsmidler for gjennomføring.
Gytetelling i Sokndalsvassdraget.	Gjennomført. Se årsrapport s. 16: <i>Gytetelling i Sokndalselva i Dalane høsten 2024.</i>
Overvåking av vannforekomster i Lund kommune.	Gjennomført. Se årsrapport s. 17: <i>Overvåking av utvalgte lokaliteter i Lund kommune - Dalane 2024.</i>
Vannprøvetaking i Eiavatnet og Barstadvatnet ifm. blågrønne alger i samarbeid med vassdragslaget i Sokndal.	Gjennomført.
El-fiske i Slevelandsåna/Litlåna i Hellelandsvassdraget i samarbeid med Egersund og Helleland elveeigarlag og Rogaland JFF.	Gjennomført. Se årsrapport s. 17:
Tiltaksbeskrivelse for utforming av nytt løp i Liabekken, Bjerkreimsvassdraget	Gjennomført. Se årsrapport s. 16:

	Miljø-DNA kartlegging av ukjente elvemuslingbestander i Bjerkreimsvassdraget, Hellelandsvassdraget og Sokndalsvassdraget. Samarbeid med Statsforvalteren.	Delvis gjennomført. Pågående arbeid.
Tiltaks- gjennomføring	Tiltak i Brynjobekken for bevaring av elvemusling og drenering av jordbruksområde, Hellelandsvassdraget.	Delvis gjennomført. Tiltak utsatt til våren 2025. Se beskrivelse av flytting av elvemusling s. 26.
	Restaurering av sjøørretbekker ihht. rapport fra Rådgivende Biologer. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Litlåne del 2, Bjerkreimsvassdraget ➤ Fleksiterskler i Litlåne, Bjerkreimsvassdraget ➤ Idlå, Bjerkreimsvassdraget ➤ Liabekken, Fjermedalsfossen, Bjerkreimsvassdraget 	Delvis gjennomført. Pågående arbeid. Se årsrapport s. 16, 20, 21, 22.
	Revegetering av Risholmen, Bjerkreimsvassdraget	Gjennomført. Se årsrapport s. 23:
	Kalkutlegg i Eigelandsbekken og Logsbekken, Åna Sira, i samarbeid med Statsforvalter og Åna Sira elveeierlag.	Gjennomført Se årsrapport s. 23:
	Avbøtende tiltak i Ålgårdselva, Sokndalsvassdraget, i samarbeid med Sokndal elveeierlag og Titania.	Gjennomført Se årsrapport s. 24:
	Restaurering av nytt bekkeløp på Leidland, Eigerøy i samarbeid med Hellvik hus.	Gjennomført Se årsrapport s. 26:
	Restaurering av Sirebekken i samarbeid med Rogaland FK Samferdsel og Sokndal JFF.	Gjennomført Se årsrapport s. 25:
	Avbøtende tiltak i inntaksdammen til Svanedal kraftverk.	Gjennomført. Se årsrapport s. 18:
Informasjon og medvirkning	Oppdatere Dalane vannområdes egen nettside på vannportalen.no.	Gjennomført. Kontinuerlig arbeid.

	Opprette Fagråd for Hellelandsvassdraget.	Gjennomført. Se årsrapport s. 27:
	Følge opp vannkraftverk med eldre konsesjon og uten konsesjon i Dalane, i samarbeid med Statsforvalteren.	Pågående arbeid.
	Gjøre vannarbeidet kjent og gi rom for medvirkning fra rettighetshavere og allmenne private interesser. Bidra i ulike samarbeidsråd og nettverk.	Gjennomført. Kontinuerlig arbeid.
	Bidra i interne aktuelle møter, og som fagperson i aktuelle saker i kommunene.	Gjennomført. Kontinuerlig arbeid.
	Gjennomføre møter i arbeidsgruppen (2-3) og vannområdeutvalg (1-2).	Gjennomført.
	Følge opp vannforvaltingsarbeidet i egne kommuner og sikre politisk forankring. Relevant politisk utvalg må holdes orientert om arbeidet.	Gjennomført. Kontinuerlig arbeid.
	Bidra til at alle tiltak oppført i regionalt tiltaksprogram blir igangsatt/virkemidler blir lagt til rette.	Pågående arbeid.
Oppfølging og rapportering	Oppdatere kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett.	Gjennomført.
	Rapportere om kommunal tiltaksgjennomføring i Vann-Nett. Herunder bedre oppfølging av spredte avløp.	Ikke gjennomført. Kommunene har ikke oppfølging på spredte avløp.
	Lage liste over vannforekomster som ikke oppnår GØT eller GØP i Dalane vannområde.	Gjennomført. Se vedlegg.

Tabell 1: Status for aktivitetsmål 2024.

3.2 ØKT KUNNSKAPSGRUNNLAG

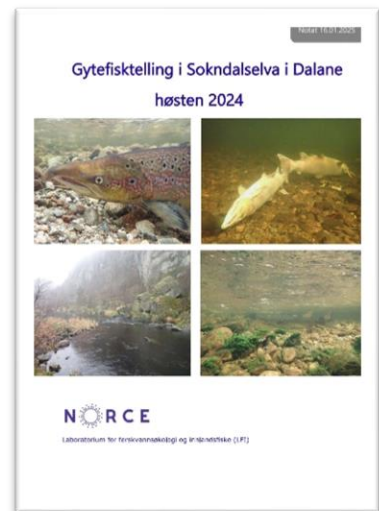
3.2.1 GYTEFISKTELLING I SOKNDALSVASSDRAGET

Høsten 2024 fikk NORCE i oppdrag å gjennomføre drivtelling etter laks og sjøaure i Sokndalsvassdraget. Tellingene omfattet de anadrome elvestrekningene i Bakkaåna, Ålgårdselva, Litleåna og Sokno, samt fossekulpen under vandringshinderet i Roslandsåna. Tellingene omfattet tilnærmet hele den anadrome elvestrekningen i vassdraget, men det kan stå fisk i innsjøer og i større kulper som ikke dekkes av tellingen.

Det ble totalt registrert 609 laks, samt 252 sjøaure. Det ble i tillegg talt 48 døde laks, og mye av gytebestanden var også preget av ulike grad av soppinfeksjoner. Observasjonsforholdene under tellingen var utfordrende som følge av begrenset sikt (3-5 m). Tallene må sees som et minimumsestimert av gytebestanden, og det antas at tellingen bør fange opp om lag 70% av laksebestanden. Tellingene tilsvarer en gytebestand på om lag 1093 kg hunnfisk, noe som er høyere enn gytebestandsmålet på 861 kg hunnfisk.

Det ble observert 9 laks og 11 sjøaure på elvestrekningen mellom Steinsvatnet og Toksafossen i Bakkaåna. Dette bekrefter at laks kan passere Toksafossen, som tidligere har vært vurdert som et mulig vandringshinder.

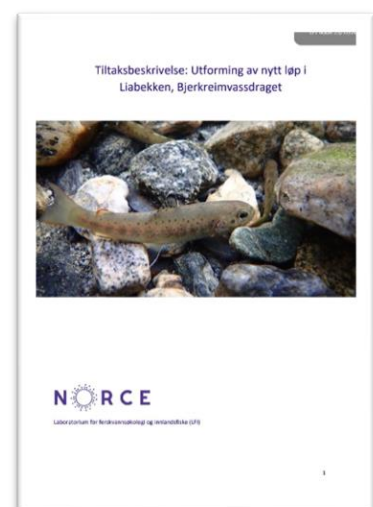
- [Skoglund, H., Haugland, A., Stranzl, S., & Lehmann, G. \(2024\). Gytefisktelling i Sokndalselva i Dalane høsten 2024. NORCE LFI.](#)

3.2.2 TILTAKSBESKRIVELSE FOR UTFORMING AV NYTT LØP I LIABEKKEN, BJERKREIMSVASSDRAGET

En kanalisert del av Liabekken, et anadromt sidevassdrag til Bjerkreimsvassdraget, skal flyttes ca. 3 meter som en del av et utbyggingsprosjekt. Denne flyttingen gir en mulighet til å forbedre de fysiske miljøforholdene i det nye elveløpet og legge til rette for bedre fiskevandringsmuligheter. I tiltaksbeskrivelsen beskrives det hvordan dette kan gjennomføres på en miljømessig forsvarlig måte, med fokus på å forbedre forholdene for fisk.

- [Pulg, U. \(2024\). Tiltaksbeskrivelse: Utforming av nytt løp i Liabekken, Bjerkreimsvassdraget. NORCE LFI.](#)

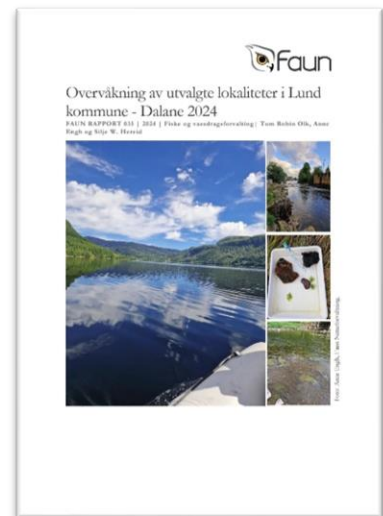
3.2.3 OVERVÅKNING AV UTVALGTE LOKALITETER I LUND KOMMUNE 2024

FAUN fikk i oppdrag fra Dalane vannområde å gjennomføre en overvåkning av 3 elver og 4 innsjøer i Lund kommune.

Undersøkelsen skulle avdekke eventuelle problemer knyttet til eutrofiering og organisk belastning, i tillegg til forsurening. I elvene ble kvalitetselementene bunndyr og begroingsalger benyttet, samt at det ble tatt vannprøver. I innsjøene ble kvalitetselementene planteplankton, dyreplankton og vannkjemiske støtteparametere brukt.

Elvestasjonen i Moisåna nedstrøms ble klassifisert med «svært god» tilstand, mens de tre stasjonene i Moisåna oppstrøms, Rusdalsåni oppstrøms og Rusdalsåni nedstrøms fikk vurderingen «god». Begge målestasjonene i Storåni ble klassifisert med «moderat» tilstand. Blant innsjøene oppnådde Rusdalsvatnet og Sætravatnet «svært god» tilstand, mens Hovsvatnet ble vurdert til «god» tilstand. Botnavatnet fikk derimot «dårlig» tilstand, hovedsaklig på grunn av forsurening.

- [Olk, T., Engh, A., & Hereid, S. \(2024\). *Overvåkning av utvalgte lokaliteter i Lund kommune 2024*. FAUN naturforvaltning.](#)

3.2.4 EL-FISKE I SLEVELANDSÅNA/LITLÅNA I HELLELANDSVASSDRAGET

Siden 2021 har det blitt gjennomført omfattende grovkartlegging av sidebekker i Bjerkreimsvassdraget. Disse undersøkelsene danner grunnlaget for å prioritere hvilke bekker som skal kartlegges mer detaljert av biologer. I flere tilfeller er det usikkerhet rundt lengden av anadrome strekninger, og el-fiske har derfor blitt benyttet for å verifisere disse områdene. Som en del av delprosjekt Dalane i sjørretprosjektet i Rogaland gjennomføres det målinger av fisketetthet i utvalgte bekker, i regi av Bjerkreim JFF, for å kunne evaluere effekten av gjennomførte tiltak i årene som kommer.

Rapporten inkluderer også stikkprøver og enkelte tetthetsmålinger av ungfisk i Slevelandsåna i Hellelandsvassdraget. Målingene er gjort på de samme stasjonene som ble elfisket i 2015 og 2016, med hensikt å overvåke utviklingen i påvente av en mulig revisjon av kraftkonsesjonen til Øgrefoss kraftverk.

- [Austrheim, T. \(2024\). *Elfiske -sidebekker, Bjerkreimsvassdraget & Hellelandsvassdraget*. Sjørretprosjektet i Rogaland.](#)

3.3 TILTAK I DALANE VANNOMRÅDE I 2024

3.3.1 AVBØTENDE TILTAK I INNTAKSDAM TIL SVANEDAL KRAFTVERK I HELLELANDSVASSDRAGET, EIGERSUND KOMMUNE

I april og mai ble det gjennomført seks aksjoner for å redde fastsittende støinger i inntaksdammen til Svanedal kraftverk. Tiltaket er et samarbeid mellom Dalane vannområde, Eigersund Jeger- og Fiskeforening samt Eigersund- og Helleland Elveeierlag. Målet er å fange og flytte fisken nedstrøms til Hellelandsvassdraget for å sikre overlevelse.

Totalt ble 33 laks og 2 sjøørret reddet ved bruk av stang med mothakeløse kroker. Fiskens lengde varierte mellom 48 cm og 89 cm, med en gjennomsnittslengde på 67 cm. Til sammenligning ble 60 fisk reddet i 2023. Det lavere antallet i år antas å skyldes en uvanlig varm mai, da det også ble observert flere døde og soppskadde laks.

Formålet med flyttingen er å redusere dødeligheten blant utvandrende laksefisk inntil regulanten etablerer en permanent vandringspassasje eller sperre i dammen. Statsforvalteren anmodet i februar 2021 NVE om å kalle inn kraftverket til konsesjonsbehandling etter vannressursloven § 66.

Figur 6: Bilder tatt under utførelse av avbøtende tiltak i inntaksdammen til Svanedal kraftverk.

3.3.2 RESTAURERING AV STEINHARBEKKEN I LYGRE, EIGERSUND KOMMUNE

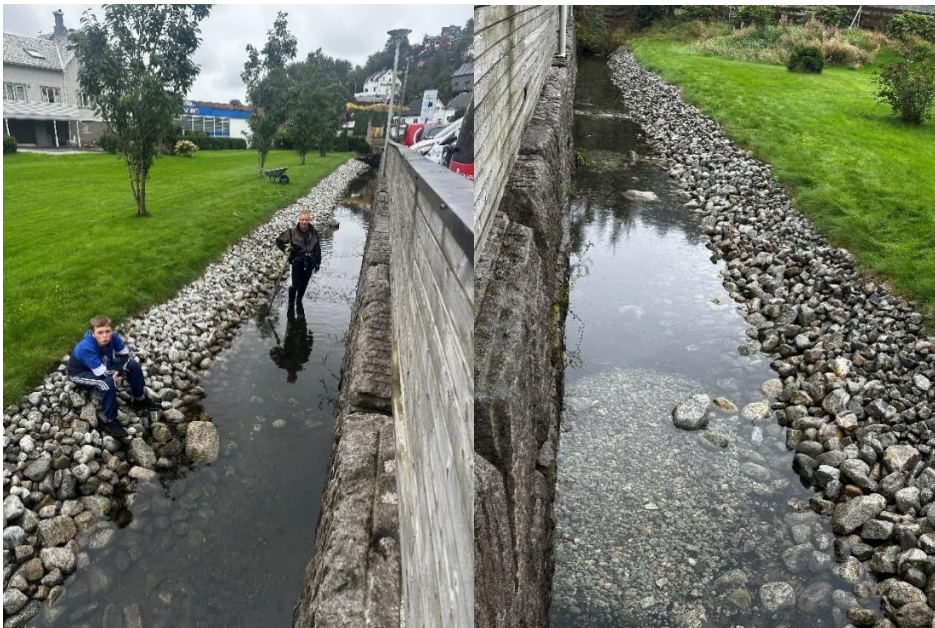
I slutten av mai startet restaureringen av Steinharbekken i Lygre, et nødvendig tiltak etter at en habitatkartlegging avdekket kritisk tilstand i vassdraget. På grunn av den akutte situasjonen ga Statsforvalteren tillatelse til å gjennomføre arbeidet utenfor den vanlige sesongen for vassdragstiltak.

Arbeidet begynte med å fjerne omtrent 20 m³ finsediment fra bekken for å bedre vannkvaliteten og strømforholdene. Deretter ble skarpe sprengsteiner langs bekkeløpet fjernet, og rundt 30 m³ morenestein ble lagt ut for å styrke erosjonssikringen langs kantene. Dalane Anleggservice stod for utførelsen av anleggsarbeidet.

Figur 7: Tiltaksgjennomføring før og etter fjerning av finsediment og pukk. Foto: Trine S. Røyneberg.

Etter at de tyngste inngrepene var fullført, ble bekken tilført habitatstein og gytegrus for å skape variasjon i strømmønsteret og gi bedre skjulmuligheter for fisk. Disse tiltakene har bidratt til å gjenopprette bekken som en funksjonell og variert levested for vannlevende arter, og sikrer bedre forhold for økosystemet i området.

Figur 8: Siste finpuss i Steinharbekken . Utlegg av habitatstein og gytegrus. Foto: Trine S. Røyneberg.

3.3.3 GYTEGRUSUTLEGG I IDLÅ PÅ HEGELSTAD I BJERKREIMSVASSDRAGET, BJERKREIM KOMMUNE

Gytearealene i nedre Idlå utgjør kun 0,9 % av det totale vassdragsarealet, noe som begrenser fiskeproduksjonen i området. For å bedre forholdene ble det, med grunnlag i rapporten *Habitatkartlegging av sjørretbekker i Dalane vannområde 2023* fra NORCE, anbefalt å etablere større og mer strategisk plasserte gyteområder.

Figur 9: Utlegg av gytegrus ved utosen av Hegelstad tjørna i Bjerkreimsvassdraget. Foto: Trine S. Røyneberg.

I slutten av september ble omtrent 8 tonn gytegrus lagt ut på to nøye utvalgte steder i vassdraget, blant annet ved utosen av Hegelstad tjørna. I stedet for å engasjere en ekstern entreprenør ble arbeidet gjennomført i samarbeid med grunneier, som stilte med traktor og henger for å transportere gytegrusen til de aktuelle områdene. Grunneieren mottok betaling for innsatsen, en løsning som er i tråd med sjørretprosjektets mål om å involvere grunneiere i tiltak på egen eiendom. Dette bidrar til lokal forankring og reduserer behovet for eksterne aktører, samtidig som det styrker engasjementet for bevaring av vassdraget.

Figur 10: Utlegg av gytegrus i Idlå i Bjerkreimsvassdraget. Foto: Trine S. Røyneberg.

3.3.4 RESTAURERING AV LITLÅ DEL 2 I BJERKREIMSVASSDRAGET, BJERKREIM KOMMUNE

For å forbedre skjulmulighetene for ungfisk i Litlå anbefalte Rådgivende Biologer i rapporten *Habitatkartlegging og forslag til tiltak for sjøørret i 16 vassdrag i Dalane vannområde* fra 2022 å legge ut stein i klynger, med særlig fokus på landbruksarealene nedstrøms. Steinutleggene skulle ikke bare gi bedre skjul for fisken, men også skape mer dynamiske vannstrømmer og øke den morfologiske variasjonen i bekken.

Som en del av restaureringsarbeidet ble den øverste delen av landbruksarealet restaurert i 2023 under første fase av prosjektet. I 2024 ble arbeidet fullført, inkludert den nederste strekningen samt de øvre, mer urbane områdene i Litlå.

I slutten av august ble en stor dugnad gjennomført i samarbeid med 13 medlemmer fra Bjerkreim JFF. Totalt ble 11 tonn habitatstein fordelt over en 360 meter lang strekning. Grunneiere stilte med traktor for å transportere stein til de aktuelle områdene, mens en beltevogn fra sjøørretprosjektet i Rogaland ble testet for transport der traktoren ikke nådde fram.

Figur 11: Dugnadsarbeid i Litlå i Bjerkreimsvassdraget. Foto: Trine S. Røyneberg.

For å lette oppvandringen for fisk gjennom betongrør under FV503, ble fleksiterskler installert i juli. Disse tersklene fungerer som en fisketrapp inne i kulverten, noe som gjør det enklere for fisken å bevege seg oppstrøms under varierende vannføringsforhold.

Figur 12: Før og etterbilde av montering av fleksiterskler i og utenfor kulvert i Litlå i Bjerkreimsvassdraget. Foto: Trine S. Røyneberg.

I september ble tiltakene ytterligere forsterket med utlegging av 2 tonn gytegrus langs samme strekning for å legge til rette for gyting. Restaureringsarbeidet ble avsluttet 28. september, da siste finpuss øverst i bekken ble gjennomført i samarbeid med en av grunneierne. Et område med lite skjul og ensformig strøm ble forbedret med habitatstein og dypål, noe som skapte mer variasjon i strømmønsteret og bedre skjul for ungfisk. I tillegg ble to gytedyner etablert for å styrke gyteforholdene i bekken.

Figur 13: Utlegg av habitatstein og gytegrus øverst i Litlå i Bjerkreimsvassdraget. Foto: Trond Austrheim.

3.3.5 UTLEGG AV TROMLET KALKSTEIN I ÅNA SIRA, SOKNDAL KOMMUNE

I juli ble det gjennomført tiltak med utlegging av tromlet kalkstein i Eigelandsbekken og Logsbekken. Arbeidet ble utført i samarbeid med Statsforvalteren og Åna Sira Elveeierlag for å forbedre vannkvaliteten og styrke det lokale økosystemet.

I Eigelandsbekken ble det tilført 2,1 tonn kalkstein, mens 260 kg ble lagt ut i Logsbekken. Etter gjennomføringen av tiltaket gjenstår 2,8 tonn kalkstein, som vil bli benyttet til supplering i 2025.

Figur 14: Utlegg av tromlet kalkstein i Åna Sira. Foto: Trine S. Røyneberg og Ørjan Simonsen.

3.3.6 REVEGETERING AV RISHOLMEN I BJERKREIMSVASSDRAGET, BJERKREIM KOMMUNE

I mai ga Statsforvalteren tillatelse til hogst av granskogen på Risholmen i Bjerkreimsvassdraget. Etter hogsten ønsket grunneieren å plante eik og la resten av holmen vegetere naturlig. Sjøørretprosjektet tok initiativ til et samarbeid med grunneieren, og som en del av Aksjon Kantvegetasjon – et tematisk prosjekt under sjøørretprosjektet – deltok Dalane vannområde og Bjerkreim JFF i dugnadsarbeid for å plante 800 løvtrær på holmen. Planteplanen, som var godkjent av grunneieren, inkluderte arter som or, hassel, spisslønn, eik og kirsebærtrær.

Tiltaket hadde som mål å sikre rask revegetering, da holmen er utsatt for flom og erosjon, noe som kan føre til økt sedimentering i vassdraget.

Figur 15: Bjerkreim JFF på dugnadsarbeid på Risholmen. Foto: Trine S. Røyneberg.

3.3.7 FJERNING AV FINSEDIMENT I ÅLGÅRDELVA I SOKNDALSVASSDRAGET, SOKNDAL KOMMUNE

I august ble det over tre dager gjennomført slamsuging av sediment flere steder langs Ålgårdselva som en del av et pilotprosjekt for å fjerne sandmasser og redusere sedimentmengden i vassdraget. Tiltaket ble utført i samarbeid mellom Dalane vannområde, Sokndal Elveeierlag og Titania.

Omland Tankrenovasjon fjernet totalt 53,5 tonn sand uten negativ påvirkning på randsonen eller vassdraget. Til tross for dette er det fortsatt betydelige mengder sediment igjen i elva. Parallelt med slamsugingen bidro Sokndal JFF med å rydde elva for avfall, noe som resulterte i fjerning av et bilhengerlass med søppel.

Figur 16: Omland Tankrenovasjon brukte to slamsugingsbiler under store deler av gjennomføringen av tiltaket. Til høyre vises Sokndal JFF med dagens oppsamlede søppel fra Ålgårdselva. Foto: Trine S. Røyneberg.

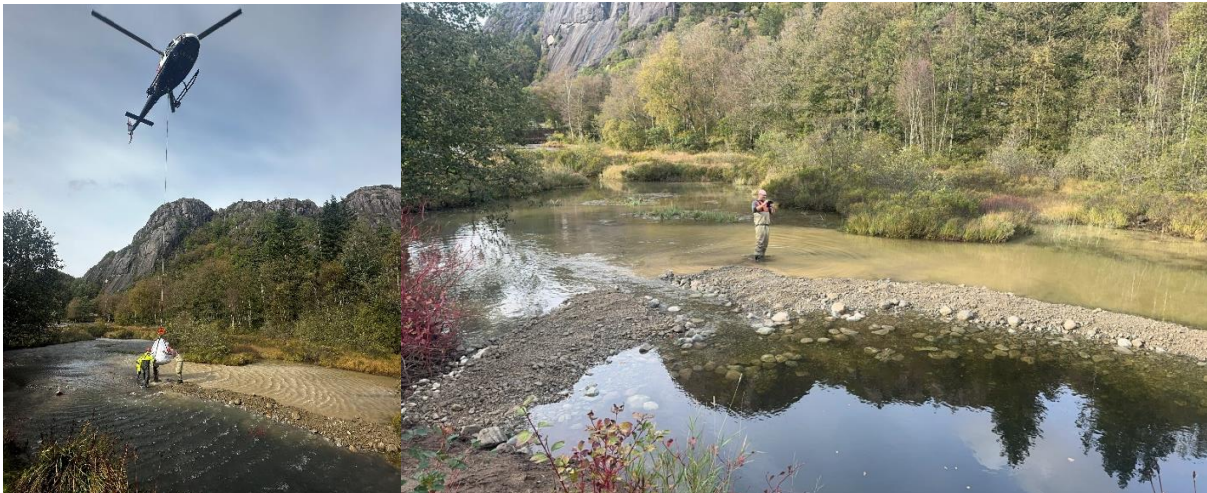
3.3.8 RESTAURERING AV SIREBEKKEN I SOKNDALSVASSDRAGET, SOKNDAL KOMMUNE

I november 2022 varslet Sokndal JFF vannkoordinator om omfattende avrenning i forbindelse med arbeidet på RV44, etter bekymringsmeldinger fra hytteeiere langs Sirebekken. Våren og sommeren 2023 økte avrenningen dramatisk, noe som førte til to befaringer der vannområdet involverte Statsforvalteren. Som følge av den påviste forurensningen ble arbeidet stanset, og fylkeskommunens samferdselsavdeling tok på seg ansvaret for opprydningen.

Figur 17: Til venstre vises en situasjon før tiltaket, hvor lav vannføring hindrer konnektivitet i Sirebekken. Til høyre ser vi arbeidet med å fjerne disse massene for å gjenopprette vannstrømmen. Foto: Trine S. Røyneberg.

I etterkant har vannkoordinator samarbeidet tett med fylkeskommunens samferdselsavdeling for å sikre gjennomføring av restaureringstiltak i Sirebekken sommeren 2024.

Figur 18: Til høyre; På grunn av utfordrende tilkomst ble helikopter benyttet til transport av masser. Til venstre: Det ferdige brekket, tilrettelagt med gyteplasser og kulp, hvor vannstrømmen i Sirebekken er gjenopprettet.

3.3.9 FLYTTING AV ELVEMUSLING I BRYNJEBEKKEN I HELLELANDSVASSDRAGET, EIGERSUND KOMMUNE

I august ble 466 elvemuslinger flyttet som et avbøtende tiltak i forkant av et planlagt prosjekt for graving og erosjonssikring i Brynjobekken i Hellelandsvassdraget. Av de flyttede muslingene var 24 % (112 stk.) under 50 mm, hvor den minste målte kun 2 mm. Tiltaket ble ledet av konsulent fra NORCE.

På grunn av store nedbørsmengder i august og september ble prosjektet i Brynjobekken utsatt til våren 2025. En siste flytting av elvemuslinger vil bli gjennomført før oppstarten av arbeidet.

Figur 19: Første flytting av elvemuslinger i Brynjobekken i forkant av avbøtende tiltak. Foto: Trine S. Røyneberg og Jonathan Bjørklund/NORCE.

3.3.10 RESTAURERING AV BEKK PÅ LEIDLAND, EIGERSUND KOMMUNE

Fylkeskommunen i Rogaland påla Hellvik Hus å øke flomkapasiteten i en bekk nedstrøms det nye byggefeltet Leidlandshagen. Dette skyldtes at alt overløpsvann fra feltet ble ledet til en myr som drenerer til bekken, noe som førte til at grunneieren fikk problemer med et oversvømt bekkeløp. Etter ønske fra fylkeskommunen bistod Dalane vannområde med fiskebiologisk kompetanse under gjennomføringen av tiltaket. Bekken er nå dimensjonert for å håndtere opptil 200-årsflommer.

Figur 20: Til høyre; Bekkeløpet før tiltaket. Til venstre; Bekkeløpet etter utbedring, nå med økt kapasitet. Foto: Trine S. Røyneberg.

3.4 OPPRETTELSE AV FAGRÅD FOR HELLELANDSVASSDRAGET

Fagrådet for Hellelandsvassdraget ble konstituert 7. mai 2024 for å fungere som et samarbeidsorgan for utvikling og forvaltning av vassdraget. Målet er å balansere hensynet til rettighetshavere, allmennheten og næringslivet gjennom en helhetlig miljødesignplan. Fagrådet tar sikte på å sikre en bærekraftig utvikling av Hellelandsvassdraget med fokus på natur, landbruk, friluftsliv og næring. Miljødesignmetodikken legges til grunn for arbeidet, som innebærer en helhetlig tilnærming til bevaring, bruk og utvikling av vassdraget. Fagrådet består av representanter fra Eigersund kommune, Dalane vannområde, Dalane Kraft AS, Svanedal Kraftverk, grunneiere, NJFF-Rogaland, Helleland Elveierlag, Dalane Friluftsråd, Statsforvalteren i Rogaland og Rogaland fylkeskommune. Representantene har personlige vararepresentanter og ansvar for å fremme saker til sekretariatet. Lederen av fagrådet er Trine Salvesen Røyneberg, og Atle Roger Mydland er valgt som sekretær.

Fagrådet for Hellelandsvassdraget har i 2024 og 2025 hovedfokus på utviklingen av en miljødesignplan som skal forbedre forholdene for fiskebestanden og økosystemet, samtidig som den ivaretar kraftproduksjon og andre brukerinteresser i vassdraget. Planen ledes av Norconsult, som har ansvar for tekniske løsninger knyttet til fiskevandring, mens NORCE står for den miljøfaglige og økologiske delen av arbeidet. Dalane Kraft finansierer gjennomføringen av planen.

3.5 DALANE VANNOMRÅDE I MEDIA I 2024

3.5.1 HELLELANDSVASSDRAGET I FOKUS I PH-STATUS 3/24

I 2024 publiserte fagbladet *pH-Status* en fire sider lang artikkel om Hellelandsvassdraget og dets potensiale for forbedring av fiskens vandringsmuligheter.

Artikkelen fremhever utfordringer knyttet til tidligere reguleringer, men også mulighetene for å gjenåpne viktige gyte- og oppvekstområder gjennom økt minstevannføring i Litlånå. NORCE LFI har vurdert tiltakene og anslår at dette kan mangedoble laksebestanden i elva.

Hellelandselva – stort potensiale ved tiltak

I sommer besøkte redaktøren Hellelandselva i Dalane, sør i Rogaland. Dette vassdraget munner ut i Egersund, og er i dag lakse- og sjøareførende fire kilometer. Etter reguleringer og omlegging av elveløp for mange år siden er den lakse- og sjøareførende strekningen i dag sterkt redusert. Imidlertid jobbes det nå lokalt med å gjenåpne vandringsmulighetene for fisk, noe som vil øke gyte- og oppvekstmulighetene dramatisk.

I midten av juli besøkte redaktøren Hellelandselva i Dalane, sør i Rogaland. Dette vassdraget munner ut i Egersund, og er i dag lakse- og sjøareførende om lag fire kilometer. Sjøare og laks kan i dag vandre opp til Øgreidfossen i det ene løpet, samt et lite stykke opp i Litlånå. Ved elva traff vi Trine Salvesen Røyneberg, som er prosjektleder i Dalane Vannområde. Hun var med denne dagen langs vassdraget, og fortalte om ulike utfordringer - men også om store muligheter og stort potensiale - for Hellelandselva.

Gamle problemer – nye muligheter?
Historisk sett rant en betydelig del av vannføringen i Hellelandselva ned Litlånå, som av fiskerikonsulent Simonnas benevnes «vestre løp» i hans rapport om laksefisket i elva fra 1890. «Østre løp» renner via Øgreidfoss. Her var det muligheter for fisk å vandre ned over Øgreidfoss historisk sett, men denne muligheten forsvant ved byggingen av Øgreidfoss kraftverk.

Simonnas skriver i sin rapport at det tidligere var et betydelig laksefiske med særlig nor i Litlånå, og at man det kunne fange opp til 100 – 150 laks på et eneste døgn. Imidlertid ble elveløpet sterkt innskrenket allerede da man bygde Næsbroen i 1840, noe som medførte redusert vannføring i Litlånå og tilsvarende økt vannføring ned Øgreidfoss. Dette ble ytterligere forverret en del år senere, da det ble lagt ut mye grov stein rundt brokarene for å forsterke konstruksjonen i forhold til flom. Dermed ble vannføringen enda mindre i Litlånå, og det ble stadig vanskeligere for laks og sjøare å gå opp denne elva.

Her går et rør under en fylling, dette er røret som skal gi ca 100 liter i sekundet som minstevannføring nedstrøms i Litlånå. Hele Litlånå var historisk sett et anadromt vassdrag.

Trine Salvesen Røyneberg, prosjektleder i Dalane Vannområde, foran Næsbroa fra 1840. Det er aktuelt å øke minstevannføringen berfra for at laks og sjøare skal kunne vandre opp Litlånå og nå gode gyte- og oppvekstområder oppstrøms i Hellelandsvassdraget.

>>

3.5.2 NRK SETTER SØKELYS PÅ HELLELANDSVASSDRAGET

I 2024 har Hellelandsvassdraget fått bred mediedekning, blant annet gjennom en omfattende reportasje, artikkel og radiosending fra NRK. Fokus har vært på det store potensialet for å gjenåpne sideelver og utvide den lakseførende strekningen i vassdraget. Per i dag stopper villaksen ved Øgreyfossen, kun fire kilometer fra havet, på grunn av kraftverksutbygginger, demninger og naturlige hindringer. Gjennom tiltak kan lakseførende strekning utvides med opptil 25 kilometer, noe som kan gi en betydelig økning i laksebestanden – fra dagens anslag på 250 laks per sesong til mellom 1300 og 2000 laks.

Slår laksen i svime for å redde han

Årets laksefiskesesong har vore katastrofal dårlig i mange elvar i Sør-Noreg. Men her har dei planar som kan mangedoble fangsten. Med ei elv som blir 25 kilometer lengre.

Denne lakseungen vil gjerne symje vidare oppover Hellelandsvassdraget.
FOTO: ERLEND HANDELAND TLUASTAD / NRK

NRKs mediedekning har bidratt til å øke den offentlige oppmerksomheten rundt Hellelandsvassdraget og nødvendigheten av en helhetlig vurdering av tiltak for å sikre en bærekraftig forvaltning av villaksen. Dette gir viktige innspill til det videre arbeidet i Dalane Vannområde.

Figur 21: Til høyre; Leder av Egersund- og Helleland elveeierlaget, Ståle Svalestad, blir intervjuet av nrk. Til venstre; Trond Austrheim blir intervjuet under el-fiske i Slevelansåne/Litlåne i Hellelandsvassdraget.

Foto: Trine S. Røyneberg.

3.5.3 HELLELANDSVASDRAGET OGSÅ AKTUELT I DALANE TIDENDE

Mediedekningen i pH-Status og NRK førte til ytterligere oppmerksomhet, og Dalane Tidende har også fulgt opp med en omfattende artikkel i prosjektet.

Medienes engasjement har bidratt til økt bevissthet om Hellelandsvassdragets potensial og utfordringer, både blant beslutningstakere og lokalsamfunnet. Dekningen har også satt søkelys på behovet for videre utredning, samarbeid mellom berørte parter og mulige løsninger for å balansere hensynet til villaksen med andre interesser i området. Gjennom faglige vurderinger og debatt skapes et viktig grunnlag for videre prosess, der ulike aktører kan bidra til en helhetlig forvaltning av vassdraget.

AKT OG FISKE EIGERSUND LAKSEFISKE FRITID

25 kilometer med nye gyte- og oppvekstområder: Ambisiøse planer kan gi laksebonanza

ELEKTRISK: Trond Austrheim fra Rogaland Jeger- og Fiskeforbund og Trine Salvesen Røyneberg fra Eigersund kommune, på elektrofiske i Slevelandsåne. Foto: Ingvald Nordmark, NRK Rogaland

av Erik Thime Publisert: 28.09.24 14:00 Del

Et ambisiøst prosjekt i Hellelandsvassdraget i Eigersund kan gi villaksen tilgang til 25 kilometer med nye gyte- og oppvekstområder.

4 ØKONOMI

4.1 PROSJEKT I 2024

Prosjektregnskap i 2024 der Dalane vannområde har hatt en finansiell rolle:

Tabell 1: Oversikt over prosjektregnskap for Dalane vannområde i 2024.

Prosjekt 2024	Tilskudd fra	Tilskudds-beløp (kr eks. mva)	Sum inntekter prosjekter
Gytefisktelling i Sokndalsvassdraget	Statsforvalteren i Rogaland - Fiskefondet	100 000	100 000
Tiltak i Brynjobekken, Hellelandsvassdraget	Statsforvalteren i Rogaland – Trua arter	50 000	185 500
	Restmidler fra 2023	135 500	
Overvåking av innsjøer og elver i Lund kommune	Statsforvalteren i Rogaland – Overvåkingsmidler	543 000	543 000
Sjøørretprosjektet; restaurering av bekker i Dalane	Restmidler fra 2023	257 444	357 444
	Statsforvalteren i Rogaland – Overvåkingsmidler	100 000	
Sum inntekter 2024			1 185 944
Prosjekt 2024	Utgifter til	Beløp (kr eks. mva)	Sum utgifter prosjekter
Gytefisktelling i Sokndalsvassdraget	NORCE	100 000	100 000
Overvåking av innsjøer og elver i Lund kommune	FAUN	271 500	543 000
		271 500	
Tilleggsprøver av total fosfor og nitrogen ved elvestasjonene	FAUN	4 000	4 000

Tiltak i Brynjobekken, Hellelandsvassdraget	Ecofact	39 000	91 508
	Sweco	41 175	
		8 100	
	NORCE	22 733	
	Innskudd SMIL-midler	- 19 500	
Sjøørretprosjektet; restaurering av bekker i Dalane	Flexiterskler	66 250	167 797
	Ramsland (morenestein og gytegrus)	9 206	
	Dalane anleggsservice	76 022	
	Timebetaling grunneier	3 400	
	Utstyr	4 722	
	Diverse	8 197	
Sum utgifter 2024			906 305
Totalsum prosjekt 2024			279 639

Dalane vannområde mottok i 2024 totalt 793 000 kroner i tilskuddsmidler fra ulike tilskuddsordninger fra Miljødirektoratet, Rogaland fylkeskommune og Statsforvalteren i Rogaland. I tillegg ble 392 944 kroner overført som ubenyttede midler fra 2023. Tilskuddsmidlene ble primært brukt til kartlegging, overvåking og gjennomføring av tiltak i vannområdet.

De samlede utgiftene for 2024 beløp seg til 906 305 kroner, hvor hoveddelen gikk til konsultantselskaper for kartleggingstjenester og entreprenører for gjennomføring av tiltak.

Den samlede prosjektfinansieringen for 2024 utgjør 279 639 kroner. Disse midlene er øremerket prosjektene «Tiltak i Brynjobekken» og «Sjøørretprosjektet – restaurering av bekker i Dalane», som er planlagt fullført i 2025.

4.2 OPPSTARTSMIDLER

Den 30. mars 2017 behandlet Vannregionutvalget i Rogaland fordelingen av statlige midler, hvor det ble besluttet at hvert av de fire vannområdene i regionen skulle tildeles 290 000 kroner. Midlene skulle benyttes til tiltak eller kartlegging for å styrke kunnskapsgrunnlaget, i tråd med prioriteringene i regionalplanen og det regionale tiltaksprogrammet for vannforvaltning 2016–2021.

Oppstartsmidlene ble utbetalt av Rogaland fylkeskommune våren 2021.

Den 2. september 2020 vedtok vannområdeutvalget at disse øremerkede midlene skulle brukes til å delfinansiere prioriterte prosjekter hvor statlige tilskudd ikke dekket hele kostnaden. I 2021 ble 36 857 kroner av midlene benyttet til prosjektfinansiering, mens det i 2022 ikke ble brukt noen midler. Derimot førte et avvik på 2 633 kroner fra mottatte tilskuddsmidler til at den totale summen av oppstartsmidler økte til 255 776 kroner. I 2023 ble 28 000 kroner av de øremerkede midlene brukt til delfinansiering av «Habitatkartlegging av sjøørretbekker» og til tilleggsprøver for «Overvåking av vannforekomster i Sokndal». I 2024 ble ytterligere 4 000 kroner benyttet til tilleggsprøver i prosjektet «Overvåking av innsjøer og elver i Lund kommune» (tabell 3). Per januar 2025 gjenstår 223 776 kroner i oppstartsmidler (tabell 4).

Tabell 3: Tabell 3 viser oversikt over prosjekter som er delfinansiert med oppstartsmidler i 2024.

Prosjekt 2024	Inntekt prosjekter (tilskuddsmidler)	Utgift prosjekter	Avvik fra mottatte tilskuddsmidler
Overvåking av innsjøer og elver i Lund kommune; tilleggsprøver	0	4 000	- 4 000
Sum prosjekter			- 4 000 kr

Tabell 4: Oversikt over bruk av delfinansiering av oppstartsmidler fra Rogaland fylkeskommune fra 2020 – 2024.

Oppstartsmidler fra Rogaland fylkeskommune	Delfinansiering av oppstartsmidler
2020	290.000 kr (oppstartsum)
2021	- 36.857 kr
2022	2.633 kr
2023	- 28.000 kr
2024	- 4.000 kr
Sum oppstartsmidler	223.776 kr

Vannregion **Rogaland**

Foto: Idlå, Bjerkreimsvassdraget, Bjerkreim kommune, av Trine S. Røyneberg

Dalane Vannområde

Trine Salvesen Røyneberg | Vannområdekoordinator for Dalane

Telefon: [47 66 33 89](tel:47663389) |

E-post: trine.salvesen.royneberg@eigersund.kommune.no

www.vannportalen.no/dalane